

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2023-40
Den 10. januar 2023

Rådsmøde (almindelige anliggender) den 6. februar 2023

SAMLENOTAT

1. Præsentation af det svenske EU-formandskabs prioriteter.....	2
2. Forberedelse af ekstraordinært møde i Det Europæiske Råd den 9.-10 februar 2023	4
3. Relationerne mellem EU og Storbritannien.....	6

1. Præsentation af det svenske EU-formandskabs prioriteter

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

1. Resumé

Sverige overtog den 1. januar 2023 det roterende formandskab for Rådet. Der forventes på rådsmødet (almindelige anliggender) en præsentation af formandskabets prioriteter. Formandskabsprogrammet har fire overordnede overskrifter: 1) Sikkerhed – enighed, 2) modstandsdygtighed – konkurrenceevne, 3) velstand – grøn omstilling og energiomstilling, samt 4) demokratiske værdier og retsstatsprincippet – vores grundlag.

2. Baggrund

Sverige overtog det roterende EU-formandskab den 1. januar 2023. Det svenske formandskab ventes på rådsmødet (almindelige anliggender) d. 6. februar 2023 at præsentere sine prioriteter for arbejdet i Rådet under sin formandskabsperiode.

3. Formål og indhold

Det svenske formandskabsprogram er centreret omkring fire overordnede overskrifter:

1. Sikkerhed – enighed

Det svenske formandskab vil prioritere fortsat økonomisk og militær støtte til Ukraine samt støtte til Ukraines vej mod EU. Det vil kræve yderligere bestræbelser på nationalt og EU-niveau. Der er behov for yderligere skridt for genopbygning og reformer mhp. EU-integration. En robust europæisk sikkerheds- og forsvarspolitik bør bygges i tæt samarbejde med EU's partnere. Yderligere skridt vil bygge på EU's fælles indsats til at modvirke Ruslands aggression mod Ukraine samt implementering af det strategiske kompas og andre initiativer. Man vil derudover fortsætte kampen mod grænseoverskridende kriminalitet.

2. Modstandsdygtighed – konkurrenceevne

Hvor krigen i Ukraine og dens konsekvenser på kort sigt mest hastende kræver den politiske opmærksomhed, er det nødvendigt samtidigt at stræbe mod økonomisk vækst mhp. at imødegå udfordringer på længere sigt. EU's styrke, modstandsdygtighed og globale stilling afhænger af samarbejdets økonomiske output, som hænger tæt sammen med det indre marked og globale handelsmuligheder. EU skal fortsætte med at tilbyde de bedst mulige forhold for en sund og åben økonomi baseret på fri konkurrence, private investeringer og vellykket digitalisering. Det svenske formandskab vil stræbe mod at forankre en samordnet tilgang til europæisk konkurrenceevne øverst af den politiske dagsorden.

3. Velstand – grøn omstilling og energiomstilling

Det svenske formandskab vil fortsætte bestræbelserne på at takle høje og flygtige energipriser samtidigt med adressering af en energimarkedreform på længere sigt. Den globale klimaudfordring kræver en global respons, hvor EU bør bane vejen ved at levere på ambitiøse klimamål og fremme vækst og konkurrenceevne. Det svenske formandskab vil sætte fokus på at Fit-for-55 omsættes til handling og fremskynde energiomstillingen i medlemslandene. Fælles europæiske skridt mod uafhængighed af fossile brændstoffer er nødvendige ikke blot for den grønne omstilling, men også for vores sikkerhed. Europæiske virksomheder, som leverer grønne løsninger, vil have høj global efterspørgsel og kan hjælpe med at drive transitionen mod en cirkulær økonomi. Omstillingen til en ressourceeffektiv fremtid fri for fossile brændstoffer vil kræve store investeringer i innovative

løsninger. Der er behov for at fastsætte de rigtige lovgivningsmæssige rammer for at tiltrække de investeringer.

4. Demokratiske værdier og retsstatsprincippet – vores grundlag

EU er baseret på demokratiske værdier, som baner vejen for samhørighed, individuelle friheder, ikke-diskrimination, øget økonomisk produktion og global indflydelse. Opretholdelse af retsstatsprincippet og de grundlæggelse rettigheder er derfor et essentielt element af Sveriges formandskab.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Præsentationen af formandskabsprogrammet ventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Der vil blive taget konkret stilling til eventuelle konsekvenser i forbindelse med behandlingen af de enkelte forslag inden for prioriteterne.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

De øvrige medlemslande forventes at tage formandskabsprogrammet til efterretning.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen vil tage punktet til efterretning, idet der konkret vil blive taget stilling til de enkelte forslag under prioriteterne, når de fremlægges.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Forberedelse af ekstraordinært møde i Det Europæiske Råd den 9.-10 februar 2023

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 6. februar 2023 forventes udkast til konklusioner for det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 9.-10. februar præsenteret og drøftet. Udkastet til konklusioner foreligger endnu ikke, og dagsordenen for det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd er endnu ikke fastlagt. Indtil videre er det dog forventningen, at der vil være en drøftelse af migration og europæisk konkurrenceevne, herunder i lyset af den amerikanske Inflation Reduction Act og de høje energipriser. Drøftelsen af sidstnævnte forventes at tage udgangspunkt i en kommende analyse fra EU-Kommissionen. Endelig må krigen i Ukraine forventes også at blive drøftet afhængig af udviklingen.

2. Baggrund

Der afholdes ekstraordinært møde i Det Europæiske Råd den 9.-10. februar. I henhold til forretningsordenen for Det Europæiske Råd (artikel 3) forbereder Rådet (almindelige anliggender) møderne i Det Europæiske Råd.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 6. februar 2022 forventes udkast til konklusioner for det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 9.-10. februar præsenteret og drøftet. Indtil videre er der lagt op til, at der på det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd vil være en drøftelse af migration og europæisk konkurrenceevne, herunder i lyset af den amerikanske lovpakke, Inflation Reduction Act, og de høje energipriser. Endelig må krigen i Ukraine forventes også at blive drøftet afhængig af udviklingen.

Drøftelsen af migration ventes i lyset af den aktuelle tilstrømning til EU at være mødets hovedemne. Drøftelsen forventes at blive bred og vil bl.a. fokusere på strukturelle udfordringer relateret til irregulær migration til EU og håndtering af sekundære bevægelser inden for EU.

Der forventes også en drøftelse af Europas globale konkurrenceevne, herunder håndtering af den amerikanske lovpakke, Inflation Reduction Act, samt betydningen af de høje energipriser for den europæiske industris konkurrencedygtighed. Drøftelsen forventes at tage udgangspunkt i en kommende analyse fra EU-Kommissionen, der forventes offentliggjort inden mødet, og som udarbejdes på opdrag fra stats- og regeringscheferne efter det seneste møde i Det Europæiske Råd den 15. -16. december 2022.

Drøftelsen af Ukraine vil afhænge af situationen, men vil blandt andet kunne fokusere på EU's fortsatte støtte til Ukraine, herunder til genopbygning, samt på krigens afledte effekter.

Det må forventes, at dagsordenen vil blive justeret frem mod mødet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Udkastet til konklusioner for det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 9.-10. februar 2023 forventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, for samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Det er dog muligt, at mødet i Det Europæiske Råd vil blive fulgt op af konkrete retsakter, målsætninger, konklusioner eller andet, der vil kunne få sådanne konsekvenser. Konsekvenserne af disse vil først kunne vurderes, når der foreligger konkrete forslag.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Idet der endnu ikke foreligger et udkast til konklusioner, kendes andre landes holdninger ikke på nuværende tidspunkt.

10. Regeringens generelle holdning

Der er tale om en vigtig drøftelse af udkastet til konklusioner for det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd, der finder sted få dage før mødets afholdelse. Fra dansk side vil man arbejde for at fremme danske synspunkter i forhold til den kendte dagsorden.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

3. Relationerne mellem EU og Storbritannien

KOM-dokument foreligger ikke.

Revideret notat.

1. Resumé

På rådsmødet forventes Kommissionen at gøre status på de politiske og tekniske drøftelser imellem Storbritannien og EU vedr. Nordirlandsprotokollen. På trods af genoptagne drøftelser har der ikke været nogen konkrete fremskridt i forhandlingerne. EU's forhandler, Kommissionen, ser stadig behov for en fundamental politisk holdningsændring i London for at nå i mål med en aftale. Danmark bakker sammen med EU27 op om Kommissionens linje. Ud over implementering af Nordirlandsprotokollen kan det også forventes, at Kommissionen på rådsmødet vil berøre udskrivelse af nyvalg i Nordirland, britisk lovforslag der ophæver bibeholdt EU-lovgivning samt tvistbi-læggelsen grundet manglende adgang for Storbritannien til EU's forskningsprogrammer.

2. Baggrund

Den 24. december 2020 blev der opnået enighed om en aftale om det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien i form af Handels- og samarbejdsaftalen, som trådte endelig i kraft den 1. maj 2021. Derudover trådte Udtrædelsesaftalen i kraft i februar 2020, som skabte klarhed om fordelingen og afviklingen af over 40 års medlemskab. Fokus er nu på gennemførelsen og udmøntningen af aftalerne.

Problemer relateret til Nordirlandsprotokollen under Udtrædelsesaftalen udgør fortsat den største konflikt mellem EU og Storbritannien. Dette skyldes først og fremmest, at Storbritannien har afvist at implementere Nordirlandsprotokollen fuldt ud. Protokollen bestemmer, at varer der importeres til Nordirland fra Storbritannien (England, Skotland og Wales) skal underlægges fødevarerikkerhed- og toldkontrol, og at denne kontrol skal følge EU's regler. Kravet herom var en forudsætning for at lade Nordirland forblive en del af EU's indre marked for varer efter Brexit. Denne konstruktion var vigtig for at undgå en hård grænse mellem Nordirland og Republikken Irland, der kunne risikere at undergrave freden i Nordirland. Fra et britisk synspunkt ønsker man Nordirlandsprotokollen genforhandlet, hvilket EU afviser. Protokollen indfører et nyt kontrolsystem, mellem Storbritannien og Nordirland, der sikrer, at der ikke foretages kontroller mellem Nordirland og Republikken Irland, så en hård grænse undgås.

Kommissionen, som forhandler på vegne af EU27, og Storbritannien har for nyligt genoptaget forhandlingerne vedr. implementeringen af Protokollen. Forhandlingerne var tidligere brudt sammen, da den britiske regering fremsatte et lovforslag, der vil give britiske ministre hjemmel til unilateralt at suspendere Protokollen. Storbritannien fik den 25. oktober en ny konservativ regering med Rishi Sunak som premierminister. Der skal afholdes nyvalg i Nordirland, som har stået uden regering siden valget i maj 2022. Fristen for udskrivelse af valg i Nordirland er udskudt via ny lovgivning, og et valg skal således senest afholdes den 13. april 2023.

3. Formål og indhold

På rådsmødet forventes Kommissionen at gøre status på de politiske og tekniske forhandlinger imellem Storbritannien og EU vedr. Nordirlandsprotokollen. Dertil kan Kommissionen forventes at kommentere på forventningen til ny britisk regering og betydningen af nyvalg i Nordirland. Kommissionen og Storbritannien har genoptaget forhandlingerne vedr. implementeringen af Nordirlandsprotokollen for at finde konkrete løsninger på praktiske udfordringer med bl.a. toldkontrol, fødevarekontrol, kontrol med lægemidler, inddragelse af nordirske institutioner og transport af levende dyr. Drøftelserne har endnu ikke ført til nogen større konkrete fremskridt i forhandlingerne. Dog er der netop opnået enighed mellem EU og Storbritannien om EU's adgang til britiske tolldatabaser, hvilket må ses som en vis fremgang i forhandlingerne, om end der er tale om et mere teknisk spørgsmål.

EU's forhandler, Kommissionen, ser fortsat behov for en fundamental politisk holdningsændring i London for at nå i mål med en aftale. I det britiske Overhus fortsætter behandlingen af Nordirlandsprotokol-lovforslaget. Lovforslaget udgør efter Kommissionens vurdering et brud på international ret og vurderes endvidere at udgøre en trussel mod det indre markedes integritet og forbrugersikkerhed samt EU-virksomheders konkurrencevilkår, idet varer vil kunne komme ind i EU uden forudgående kontrol. Hvis drøftelserne mellem EU og Storbritannien igen bryder sammen eller lovforslaget vedtages, kan det blive nødvendigt for Kommissionen at igangsætte yderligere modforanstaltninger, som også kan få betydning for Handels- og samarbejdsaftalen. I september introducerede den britiske regering herudover et lovforslag, der skal gøre op med bibeholdt EU-lovgivning i britisk lov. Lovforslaget lægger op til, at EU-lovgivningen automatisk udløber via en solnedgangsklausul ved udgangen af 2023. Fjernelse af EU-lovgivning kan yderligere besværliggøre handel mellem EU og Storbritannien.

Uenighederne har senest også haft betydning for bl.a. Storbritanniens adgang til EU's videnskabs- og forskningsprogrammer, herunder Horizon, Copernicus, Euratom (både forsknings- og træningsdelen) samt Fusion for Energy-programmet. Storbritannien har den 16. august indledt en tvistbilæggelsesproces med EU under Handels- og samarbejdsaftalen grundet manglende britisk adgang. Kommissionen har accepteret konsultationerne men udmeldt, at nuværende forhandlingsklima er uhensigtsmæssig for fremdrift i Storbritanniens associering til Horizon.

4. Europa-Parlamentets holdning

Europa-Parlamentet støtter generelt Kommissionens tilgang i forhold til Storbritannien med vægt på opretholdelse af en fælles EU-linje og fuld implementering af de forpligtelser, som Storbritannien har påtaget sig.

5. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Indgåelsen af Handels- og samarbejdsaftalen mellem EU og Storbritannien bidrager til at afbøde nogle af de samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser ved Storbritanniens udtræden af EU. Brexit har dog fortsat negative økonomiske konsekvenser bl.a. for dansk fiskeri, da det indebærer et kvotetab. Der forventes ligeledes fortsat administrative konsekvenser for varehandlen som følge af Storbritanniens udtræden af EU. Det gælder bl.a. for fødevarer virksomheder, som oplever øgede omkostninger og administrative byrder ved såvel import fra og eksport til Storbritannien.

I tilfælde af at det britiske lovforslag vedr. Nordirlandsprotokollen vedtages, og det bliver nødvendigt at igangsætte yderligere modforanstaltninger fra EU's side med betydning for Handels- og samarbejdsaftalen, kan det medføre omfattende samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser for Danmark. Derudover kan lovforslaget vedr. bibeholdt EU-lovgivning også komme til at påvirke dansk eksport til Storbritannien.

8. Høring

Kommissionens forslag til EU's forhandlingsmandat for Handels- og samarbejdsaftalen blev sendt i høring den 6. februar 2020, og høringsvarerne blev efterfølgende inkluderet i et revideret grund- og nærhedsnotat om forslaget til forhandlingsmandat, der blev oversendt til Europaudvalget den 19. februar 2020.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være bred opbakning blandt medlemslande til Kommissionens tilgang til forhandlingerne med Storbritannien om Nordirlandsprotokollen. Der forventes derudover at være enighed om, at en fælles EU27-tilgang og en generel tilbageholdende tilgang ift. det bilaterale samarbejde med Storbritannien er afgørende i den videre proces.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side arbejdes for en effektiv gennemførelse af aftalegrundlaget mellem EU og Storbritannien med fokus på korrekt og rettidig udmøntning af de indeholdte bestemmelser samt etablering af stærke mekanismer til at sikre fair konkurrencevilkår i praksis. Regeringen støtter, at Kommissionen tager de fornødne skridt til at sikre britisk efterlevelse af Nordirlandsprotokollen. Fra dansk side bakkes der op om Kommissionens tilgang til at finde praktiske løsninger *inden for* rammerne af Protokollen. Endeligt støtter regeringen Kommissionens klare afvisning af britiske ønsker om at genforhandle Protokollen og ønsker at fastholde Nordirlands tilknytning til det indre marked.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen forelægges til orientering. Forholdet mellem EU og Storbritannien blev senest skriftligt forelagt Folketingets Europaudvalget til orientering den 10. november 2022 i forbindelse med forelæggelsen af rådsmødet (almindelige anliggender) den 18. november 2022.

Den overordnede danske tilgang til forhandlingerne om det fremtidige forhold blev forelagt Europaudvalget til forhandlingsoplæg den 6. februar 2020. Der blev forelagt forhandlingsoplæg vedr. udtrædelsesaftalen og de fremadrettede perspektiver den 21. april 2017.